

Samfundet S:t Erik Stockholm

Mark- och miljööverdomstolen
Svea hovrätt
svea.avd6@dom.se

Överklagande av Mark- och miljödomstolens, Nacka tingsrätt, beslut 2018-03-28 att avslå Samfundet S:t Eriks överklagande av Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2018-01-19 i ärende 403-1465-2018

Målnr P 1139-18

Mark- och miljödomstolen anger i sitt domskäl att man inte anser att ett beslut att bevilja bygglov för yttre ändring av en byggnad är jämförbart med beslut om antagande av en detaljplan och ”omständigheten att Grand Hotel är en av Stockholms mer välkända byggnader föranleder ingen annan bedömning”. Domstolen anser därför att det inte är frågan om ett sådant miljöbeslut som omfattas av artikel 9.3 i Århuskonventionen.

Domstolen har då inte beaktat att Grand Hotel inte bara är en av de mest välkända byggnaderna i Stockholm utan att hotellet med sin väldiga fasad och med sitt vida exponerade läge mitt emot Kungliga slottet utgör en synnerligen betydelsefull del av ett av Sveriges viktigaste stadslandskap. Man kan utan överdrift säga att Grand Hotel utgör en omistlig del av Sveriges allra viktigaste stadsmiljö.

En självklar grund för Samfundets överklagande är att Grand Hotels exteriör inte får förvanskas enligt gällande detaljplan från 1995. Denna skyddsbestämmelse formulerades i samråd med Stockholms stadsmuseum (museets Dnr S412/95671), som borde ha avkrävts ett skriftligt yttrande.

Planer på en så genomgripande fasadändring som bygglovets innebär borde således ha föranlett förslag till ny detaljplan, varvid Samfundet skulle ha haft klagorätt. Artikel 9.3 i Århuskonventionen måste då vara tillämplig även när Staden nu gett bygglov för fasadändringen i strid mot denna gällande detaljplan. Det gäller ju ett sådant beslut som i hög grad är relaterat till miljön.

Samfundet S:t Eriks överklagande av bygglovbeslutet har föranlett Vectura Fastigheter, ägare till fastigheten Blasieholmen 54 (Grand Hotel), att yttra sig, dels 2018-01-21 till Länsstyrelsen och dels 2018-02-23 till Mark- och miljödomstolen.

Vectura Fastigheter hävdar att förarbetet gjorts med bästa tänkbara kunnande gestaltningsmässigt, vilket Samfundet bestrider. Fastighetsägaren och anlidade konsulter har inte respekterat Ivar Tengboms genomtänkta fasadgestaltning. Tengboms fasadändring 1926 gjordes samtidigt och i samklang med hans omgestaltning av hotellets lobby, som designades i en nyklassicistisk stil som kommit att kallas Swedish Grace och har rönt internationell uppmärksamhet. Fasaden fick en betonad horisontalitet och en särpräglad rosa färg. På ett sofistikerat sätt behöll Tengbom från 1899 års ombyggnad det höga burspråket och balkongerna, för vilka han designade nya eleganta gjutjärnsräcken.

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org. nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundeterik.se www.samfundeterik.se	15 70 57-1	820-1550	80 2003-3950

Ivar Tengbom anlätades även fortsättningsvis för hotellets ombyggnader. Fasadgestaltningen i samband med påbyggnaden 1952 gjorde han i samarbete med sonen Anders Tengbom, varvid de byggde vidare på 1926 års fasadschema och karakteristiska färgsättning.

Ivar Tengbom är en av Sveriges genom tiderna mest kända arkitekter och sonen Anders Tengbom var en av sin tids främsta. Om man av någon anledning önskar omgestalta ett av deras kända byggnadsverk bör det naturligtvis föregås av en ingående analys av den befintliga arkitekturen.

Den antikvariska förundersökningen och konsekvensbeskrivningen saknar en sådan analys och värdering av Tengboms fasad, både som enskilt objekt och i relation till den samtidiga omgestaltningen av hotellobbyn och även i förhållande till jämförbara byggnader i Sverige och internationellt. Man skriver märkligt nog att Grand Hotel har "en svåravläslig arkitektur som inte avspeglar någon särskild tidsepok på ett enhetligt sätt".

Denna karakteristik är desto mer relevant för den nu beslutade omgestaltningen, där man helt förändrar Tengboms fasadarkitektur, med ambitionen att återskapa 1874 års fasad, vilken emellertid inte är förenlig med de fasadändringar från 1899 och 1926 som man avser att behålla. På den påbyggda femte våningen nyskapas dessutom dekor med inspiration från 1899, på ett sätt som strider mot etablerade antikvariska principer.

Vectura Fastigheter har yrkat att syn ska hållas på platsen, vilket även Samfundet finner angeläget.

Samfundet S:t Erik yrkar att mark- och miljööverdomstolen, med undanröjande av mark- och miljödomstolens beslut, ska tillerkänna Samfundet klagorätt och återförvisa ärendet till Länsstyrelsen för prövning av Samfundets talan i sak, och att syn hålls på platsen.

Stockholm den 17 april 2018

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Fredrik von Feilitzen
Hedersledamot

Victor Edman
Styrelseledamot